ADRIAN POPESCU, *ZMEURA*
Raspberry, by Adrian Popescu

Al. CISTELECAN[1]

Abstract

Raspberry, by Adrian Popescu is a poem of exemplary symbolic processing. One can immediately sense that there are several methods of composition which the poet stars. First, would be that in each of the four stanzas, the raspberry is explicitly invoked (not only suggested), which means it is about a scale of four conditions, at the end of the fragile fruit sublimates into a purely spiritual reality. It is a monography, thus, which takes us from the concrete immediacy of raspberries to its spiritual efficacy.

Keywords: poetry, symbolic, composition, structure, spiritual.

Zmeura lui Adrian Popescu e o poezie de exemplară procesare simbolică. Se observă imediat că există cîteva procedee compoziţionale pe care poetul le pune în vedetă. Întîi de toate, faptul că-n fiecare din cele patru strofe *zmeura* e invocată anume (nicidecum doar sugerată), ceea ce înseamnă că e vorba de o scală de patru ipostaze la finele căreia fragilul fruct sublimează într-o realitate pur spirituală. E o monografie, aşadar, care duce de la imediateţea concretă a *zmeurei* la eficacitatea ei spirituală. Ofensivă e şi sintaxa latină a primelor trei strofe, cu predicatul pus în final, astfel încît acţiunea simbolizantă şi emergenţa epifanică vor culmina de fiecare dată într-un fel de impetuozitate. Nici jocul aparent liber cu rimele şi asonanţele, inconsecvenţa de procedură (căci nu se instalează nici o regulă, nici o regularitate, poezia trecînd spontan de la rima împerecheată la cea încrucişată, alternîndu-le parcă fără voie), nu e unul nevinovat; e şi el prins în demersul imnic al poeziei, căci aceasta se muzicalizează pe măsură ce înaintează (prima strofă e aproape fără rime, doar cu o asonanţă ce pare simplu incident, pe cînd celelalte sunt mai riguroase, dar cu rigori diferite).

Cea din urmă zmeură din munţi
Ultimul pîlc din vara decimată
Cînd rugurile de mure cedează
Furişîndu-se printre pietre, pîlpîind
Luminoasă dintre spini se arată.

Pragul de la care porneşte textul e această schiţă de peisaj epifanic; e acest concis reportaj al unei epifanii. Dar nu de acolo porneşte şi poezia. Sub pragul textual există, cu toată extrema lui simplitate, o întreagă ceremonie pregătitoare. Nu e vorba de zmeura domestică, din grădină, şi nici de cea cumpărată de la piaţă, ci de zmeura originară, fără nici un calificativ burghez sau domestic. E zmeura neîmblînzită, sălbatică, rod pur al

[1] Professor, PhD, „Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

BDD-A27517 © 2017 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 22:10:02 UTC)

naturii necorupte. E zmeura ”din munți” la care se ajunge după o expediție și după o ascensiune; după, deci, un pelerinaj care, implicînd direct o ascensiune, face aproape imperativă spiritualizarea preliminară. E zmeura la care se ajunge după un ritual de purificare. Și e ”cea din urmă”, cu aroma încărcată de dramatism, spre deosebire de aroma exultantă a ”celei dintîi” ori de cea laicizată de peste vară, cînd se oferă din belșug. E zmeura dinaintea postului, paroxistic de gustoasă tocmai pentru că e ultima și a strîns în ea toate efluviile verii. E zmeura care sfidează anotimpul sancționar; e cea mai fragilă ființă din întreg peisajul, dar și cea mai temerară. Sfidează moartea, dar nu fără o luptă disperată: din întreg zmeurișul a mai rămas doar un ”pîlc”, ca dintr-o oaste zdrobită, dar care nu se predă. E un joc subtil de omofonii pe care-l practică aici Adrian; nu numai între ”pîlcul” de zmeură și ”pîlcul” de oaste zdrențuită, ci și între ”rugurile de mure” și ”rugurile” consacrate martiric, rugurile sacrificiale. E o suavă pulbere de conotații martirice împrăștiată printre versuri, pulbere care devine apoi factorul decisiv al transfigurării. Prezență feminină în primul vers, masculină în următorul (neutrele poetice se repartizează după numărul genului, ele, de fapt, nu există), zmeura e, așadar, calificată printr-un cumul de calități. Pe principiul cumulului de calități va merge toată poezia, trecînd tot mai apăsat de la cele concrete la cele spirituale. Aici avem pusă în evidență relația fragilitate-eroism: cea mai fragilă ființă din poiană, zmeura e și cea mai curajoasă; deși ”neînarmată”, spre deosebire de ruguri și spini – ostași calificați, dotați cu armament și din fire agresivi -, zmeura e cea care iese la bătaie cu timpul exterminator al toamnei. Fragilitatea eroică e însă semn de vocație martirică. Cu toate că toamna a aplicat peisajului cea mai drastică pedeapsă din armata romană (decimarea, în caz de lașitate) și a indus teroarea generală, zmeura iese în față, chiar și în fața ”spinilor”, anume făcuți pentru luptă. Și iese abia ”pîlpîind”, oscilînd între existență și non-existență: o pură fragilitate temerară. În vreme ce apărătorii de drept și de meserie se furișează înspăimîntați ”printre pietre”, cea mai fragilă ființă ”se arată” în fața morții. Și nu oricum, ci ”luminoasă”, radiind într-un peisaj răvășit de moarte. E triumful fragilității sacrificiale, al fragilității christice. De aici încolo, calitățile zmeurei vor deveni eminent sacrificiale, christice. Deși o simplă schiță de peisaj, strofa conține un întreg scenariu epifanic și sacrificial.

Între degetele fratelui meu, suavă arzînd
Ne cheamă, ne ceartă, ne iubește plîngînd.
Zmeura ca o lumînare de seu
La poarta închisă a lui Dumnezeu.
Între flori pestrițe și candide nalbe
Zmeura ca o lumînare arde.

E prima transfigurare propriu-zisă, după schița de calități expuse în strofa precedentă. E și cea mai intensă operație de transfigurare și invocare (aici de două ori!). Zmeura nu-i un simplu fruct comestibil, e un fruct de foc (culoarea e destul sprijin realist pentru ca această tranfigurare să se poată desfășura fără nici o forțare): o bucățică de jar

BDD-A27517 © 2017 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 22:10:02 UTC)

(ceresc, se va dovedi pînă la urmă). Că nu-i un simplu fruct de pădure, oricît de exploziv aromatic, se vede deja din primul vers: ea este un fruct ritualic, împărţit între creştini, între ”fraţii” întru Domnul (nu fraţi de sînge etc.). În această calitate, de ”creştin”, se ajunge la ea. Iar modul de a o consuma e şi el unul ritualizat, identic celui făcut cu prescura. Ea arde (e lait-motivul strofei şi acţiunea triumfătoare finală) cu delicateţe (apel la configuraţia ei fragilă, la suavitatea bobiţelor din care e făcută), cum ard toate semnele concrete trimise profeţilor de Dumnezeu: e principiul esenţial al transfigurării. Nu e un foc distrugător, ci unul cu valenţe materne integrale, cu o iubire care-şi asumă suferinţa şi care ”mustră” din devoţiune. Dintr-o bobiţă de jar ea devine, în următoarea ipostază simbolică, o ”lumînare” – simbolul jertfei depline, fără rest. Şi nu al oricărei lumînări, ci al uneia de ”seu”, obţinută printr-un sacrificiu prealabil (încărcat şi el de valenţe christice, mielul fiind unul din simbolurile christice esenţiale). Ar fi putut fi o lumînare de ceară, dar semnificaţiile nu s-ar mai fi putut îndrepta spre sacrificial, întrucît ceara e un dar al albinelor, nu un sacrificiu/sacrificare a acestora. (Spermanţetul nici n-ar fi sunat bine şi nici nu s-ar fi potrivit cu sensul de jertfă spre care merge poezia, chiar dacă şi acolo e vorba de ceva sacrificii prealabile). Pe o istorie de jertfe e construită, aşadar, ipostaza sacrificială a zmeurei; şi nimeni n-are mai mult caracter sacrificial, mai multă vocaţie sacrificială decît o lumînare: ea se jertfeşte pentru tine şi dacă nu eşti acolo; totul e să-i ceri s-o facă. Jertfa ei va deschide, pentru noi, poarta paradisului - care e închisă şi nu stă vraişte pentru că acolo trebuie să baţi ca să ţi se deschidă; şi ca să baţi, trebuie să fii încredinţat că ai îndreptăţirea s-o faci ori măcar să te sprijini în dreptul de a bate; cum însă ne ducem cam cu sacul încărcat, poarta trebuie deschisă de o jertfă ca rugăciune. Iar pentru asta nimeni nu e mai calificat decît o lumînare; adică, flăcăruia care e zmeura. Şi unde face ea această penitenţă în locul nostru? Acolo unde restul florilor din poiană se fudulesc asemenea unor top-modele, etalîndu-se narcisist, din pur estetism. Pe cînd celelalte surate fac parada modei, zmeura umilă şi fragilă se jertfeşte.

Zmeura nici nu are nevoie de panere
În puterea Nopţii se trezeşte
Din puterea nopţii prinde putere
Cea din urmă zmeură în munţi
Luminoasă pe culmi se iveşte.

Puterea ei de transfigurare nu e cantitativă, nu-i nevoie de depozite şi coşuri pline pentru a-şi concretiza acţiunea salvatoare. Nu e o hrană cu care să te îndopi. Ajunge un singur fruct. Asemeni ostiei, ea acţionează şi dacă e o biată firimitură. De fapt, asta e: ostie. Vocaţia ei salvifică e imperativă: exorcizează puterile nopţii, le decantează şi le concentrează iar dimineaţa e pregătită de sacrificiu. Nu doarme, căci vocaţia ei e chiar destinală; e o lucrare sacrificială fără clipe de odihnă. ”Se trezeşte” ”în puterea Nopţii” cosmice, eterne (căci e o reală originară), şi-şi strînge ”puterea” salvifică din ”puterea” ”nopţii” calendaristice. Transformă întunericul acestor nopţi în lumină şi ”se iveşte” ”pe

BDD-A27517 © 2017 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 22:10:02 UTC)

culmi" asemenea unui astru ceresc. Pe culmi "se iveşte" soarele, iar zmeura, în umilitatea ei, e o ființă de aceeaşi demnitate cerească.

Printre umbroase frunze-n rugină,
Zmeura e unsă, urmată regină.
Descuie cămara cu miresme vechi
A Întunericului.
Şi ne petrecem şi ne petrece
Murmurîndu-ne vorbe vechi în urechi
Şi-i simt pe buze buza rece.

Scala ipostatică, pe care a urcat între celeste, ajunge la nivelul deplinei consacrări: regină nu doar cu investitură divină, ci şi "urmată", ascultată. La drept vorbind, în concreteţea ei, zmeura e mai degrabă o suavitate explozivă, mai degrabă o aromă decît un gust provocat de ceva material. În calitatea ei de aromă care umple fiinţa, ea e esenţa tuturor "miresmelor"; inclusiv – sau mai ales, pentru că doar ea are memoria acestora – a celor care vin din Întunericul originar, cel de dinaintea clipei în care Dumnezeu s-a decis să ordoneze lumea şi să despartă Ziua de Noapte. Din "Noaptea" creată îşi extrage puterea salvifică; dar ca fenomen originar autentic, ea evocă şi precedenţele Creaţiei. Omonimia joacă din nou (de această dată pe arpegii blagiene) în versul în care zmeura "ne petrece" în lumea de dincolo. E ceea ce se întîmplă în ultimul vers, unde zmeura e ultima cuminecare. E ostia de drum. Fruct de foc cu sărutul rece: al morţii, căci numai ea, dintre toate, are sărutul rece.

BDD-A27517 © 2017 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 22:10:02 UTC)